

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistratevs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. XXI. Benignus, Seuerus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

CAPVT XXI.

Benignus, Seuerus.

1.
Misericors,
benignus,
moderatus
sic iudex.

AD Iudicem, omnesque quæ iudicant pertinet illud Christi præceptum; *Estate misericordes, sicut & Pater vester misericors est.* Nam Iudicium illi sine misericordia qui non facit misericordiam, minuitur. *D. Iacobus. Ex naturæ principis Modest. in l. 25. D. de leg. Nulla, inquit, Iuris ratio aut æquæ-tatis benignitas patitur, ut quæ salubriter pro vtilitate hominum intro-ducuntur, ea nos duriore interpretatione producamus ad seueritatem. Imò è contrario pœnas potiùs interpretatione molliamus, quàm asperemus. ex l. 42. D. de pœn. Iustè Arcad. in l. de minor. D. de quæst. Tormenta habenda sunt, non quanta accusator postulat, sed vt moderata rationis temperamenta desiderant. & Constant. in l. 2. C. de custod. reor. vt Iudicibus immodicè sæuientibus fræni quæ-dam temperies abhibeatur. Vt disciplinæ ea accedat modera-tio, vt calamum quassatum non confringat, & linum fumi-gans non extinguat. Sunt nempe nonnulli ita districti, vt om-nem etiam mansuetudinẽ, ac benignitatem amittant. De qui-bus Greg. accipit illud Prophetæ: Vos autem cum austeritate impe-rabitur eis, & cum potentia. Cum austeritate & potentia imperant, qui subditos suos non tranquillè ratiocinando corrigere, sed asperè insectere dominando festinant. c. 1. dist. 46. Sed & sunt nonnulli ita mansueti, vt perdant districti iura regiminis. Idem Greg. c. 14. dist. 45. Sed quæ est ista, inquit Hormisda d. 50. c. 29. Iustitiæ inimica benignitas, palpans crimosos, & vulnera eorum vsque ad diem iudicij sentiret. Verè dico, quia illi ipsi quibuscumque periculosa & falsa misericor-dia indulgere videtur, cum ante tribunal Christi pro tantis peccatis dam-nandi adueniunt, contra nos causam dicturi sunt, dicentes, quod dum aut asperitatem lingue eorum expauimus, aut falsa blandimenta, & pe-riculosas adulationes ipsorum libenter accepimus, in iisdem permanere peccatis ex inuoluntate indulgemus, aut ipsa peccata indulgere permitti-mus, non recolentes illud, quod in veteri Testamento scriptum est, quia vno peccante contra omnes ira Dei deseruit. Et Origenes dist. 5. c. 17. Quæ est bonitas, quæ ista misericordia, vni parcere & omnes in discrimen adducere! Polluitur ex vno peccatore populus, sicut ex oue morbida vni-uerfus grex inficitur. Vnde rursus Greg. dist. 45. c. 14. Cunctis Recto-ribus vtraque summopere sunt tenenda, vt nec in discipline vigore be-nignitatem mansuetudinis, nec rursus in mansuetudine districtiorem de-serant*

serant disciplinae. quatenus nec à compassione pietatis obdurescant, cum contumaces corrigunt; nec disciplina vigorem molliant, cum infirmorum animos consolantur. Regat ergo disciplina vigor mansuetudinem, & mansuetudo ornet vigorem, & sic alterum commendetur ex altero, ut nec vigor sit rigidus, nec mansuetudo dissoluta.

Rectorem subditis pietas matrem, disciplina verò patrem 2.
exhibeat: etenim, ut rursus idem Greg. dist. 45. c. 9. disciplina vel ^{salua di-} misericordia multum destituitur si ^{sciplina.} una sine altera teneatur, sed circa subditos suos inesse Reëtoribus debet, & iuste consolans misericordia, & piè sauiens disciplina. Hinc est quòd seminiui illius vulneribus, qui à Samaritano in stabulum ductus est, & vinum adhibetur, & oleum, ut per vinum mordeantur vulnera, per oleum foueantur, quatenus vnusquisque qui sanandis vulneribus præest, in vino morsum distractionis adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: per vinum mudentur putrida, per oleum sananda foueantur. Miscenda ergo lenitas cum saueritate, faciendumque quoddam ex vtroque temperamentum, ut neque multà asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate soluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca significat, in qua cum tabulis, virga simul & manna est, quia cum Scripturæ Sacrae scientia in boni Reëtoris pectore, si est virga distractionis, sit & manna dulcedinis. Hinc etiam Dauid ait: *Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Virgâ enim percutimur, & baculo sustentamur. Si ergo est distractio virgæ, quæ feriat; sit & consolatio baculi, quæ sustentet. Sit itaque amor; sed non emolliens: sit rigor; sed non exasperans. Sit zelus; sed non immoderatè sauiens: sit pietas; sed non plusquam expediat, parcens. Intueri libet in Moyli pectore misericordiam, cum saueritate sociatam; videmus amantè piè, & distractè sauientem. Quibus consonant, quæ habet idem Greg. August. alii- que. in d. dist. 45. 46. & congeruntur à Conc. Trident. ses. 13. c. 1. ita monente Episcopus, *ut se Pastores, non percussores esse meminerint: atque ita præesse, sibi subditis oportere, ut non in iis dominentur; sed illos tamquam filios & fratres diligant, elaborentq; ut hortando, & monendo ab illicitis deterreant; ne vbi deliquerunt, debitis eos pœnis coercere cogantur. quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli est ab eis seruanda præceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate & patientia. cum sapè plus erga corrigendos agat benevolentia, quàm austeritas; plus exhortatio, quàm comminatio; plus charitas, quàm potestas. Sin autem ob delicti grauitatem virgâ opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericor-*
dia

dia Iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conseruetur, & qui correpti fuerint emendentur; aut si respicere noluerint, ceteri salubri in eo animaduersionis exemplo à vitiiis deterreantur; cum sit diligentis & pijs simul Pastoris officium, morbis ouium lenia primum adhibere fomenta, post ubi morbi grauitas ita postulet, ad acriora & grauiora remedia descendere: sin autem ne ea quidem proficiant illis submouendis, ceteras saltem oues à contagij periculo liberare.

3.
in dubio
cedat beni-
gnitati.

Quòd si quando hæreat Iudex in quam partem nescius inclinare, quia hinc benignitatem exigit misericordia, inde seueritatem disciplina: pro hac stet rigor, huic aduersetur pietas: ille pro alijs petit exemplum, hæc condolet pœnitenti: nec satis Iudex apud se statuere possit, qualiter Iustitiam cum dulcore misericordiæ possit temperare, qualiter satisfacere simul Dei mandato, *Deut. 25. ut pro mensura delicti, sit & plagarum modus*, ac Synodi VIII. in c. pro. 26. q. 7. pro qualitate delicti tempus pœnitentiæ impendatur. & d. præcepto Christi, *estote misericordes*: humanior sanè pars erit eligenda. *l. si præf. D. de pœn. potiùs ad benignitatem ibitur, quàm seueritatem, c. in panis de reg. iur. in 6.* Ideo quæ per illud Christi præceptum pulchrè Beda: *Præcipi, inquit, existimo, ut ea facta quæ dubium est quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur; c. estote. x. de Reg. Iur. Erramus, inquit Chrysoft. relat. c. alligant 26. q. 7. modicam pœnitentiam imponentes; nonne melius est propter misericordiam rationem reddere, quàm propter crudelitatem? ubi enim paterfam. largus est, dispensator non debet esse tenax: si Deus benignus est, ut quid Sacerdos eius austerus? Vis apparere sanctus? circa vitam tuam esto austerus, circa alienam benignus. Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur. Prou. 22. non idem de seueritate promissum habemus.*

4.
Præf. rim
Iudex Ec-
clesiasticus.

Et maximè Iudices Ecclesiastici, & Præsules Ecclesiæ, qui clericorū correctioni, nō vindictæ criminum præpositi sunt, in acerbitatē declinare nō debent, tamquā potestatē exercentes, & maximè erga eos, qui digniores in clero gradus meruerūt, & honorabiliora membra sunt, ut vocat Concil. Bracar. c. 8. d. 45. neque eos carceribus facilè, verberibus, & dolori subiicere, ne dum Prælatus incautè subdita percutit membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reuerentiam subtrahat: iuxta illud quod quidam sapiens dixit: *Leuiter castigatus reuerentiam exhibet castiganti; asperitatis autem nimia increpatio nec correctionem recipit, nec salutem.*

Sanè

Sanè ex misericordiæ fonte fluit monitum Ambrosij, *Offic. l. 30. vlt. ut neque monitio aspera sit, neque obiurgatio contumeliosa. & quod l. 2. c. 27. cum dolore amputetur etiam quæ putr uit pars corporis, & diu tractetur, si potest sanari medicamentis. & 24. neque urgeas iterum; & impugnes, cuius crimen deprehenderis. sed rursus eod. cap. in ipso munere neque nimiam esse remissionem conuenit, nec diram seueritatem, ne aut potestatem exercere, aut susceptum officium nequaquam implere videamur. Finit hæc ergo August. ad Marcellium Comitem c. circumcelliones. 23. q. 5. Imple Christiane Iudex p̄i patris officium; Sic succense iniquitati; ut consulere humanitati memineris; nec in peccatorum atrocitatibus exerceas voliscendi libidinem, sed peccatorum vulneribus curandi adhibeas voluntatem.*

CAPVT XXII.

Peritus.

ERUDITAM Iudicem desideramus non vt percalleat numerosarum legum verba, sed sensum, animam, rationem. Ad hanc vt Lydium lapidem omnes excutiat, referat, interpretetur. Ad hunc modum Celestinus mandat Metropolitano Episcopum consecraturus, vt ab eo diligenter inquirat, an in promptu habeat legere scrutabiliter (& non transitorie) tā sacros Canones & sanctum Euangelium, quàm diuini Apostoli librum, & omnem diuinam Scripturam. *cap. 6. dist. 38.*

Vera Iuris prudentia requiritur, non sophismatibus versa, atque peruerla. Vnde Rabinius, *c. 7. dist. 37.* refert Origenem ciniphes & ranas, quibus Ægyptij sunt percussi, vanam dialecticorum garrulitatem, & sophistica argumenta intellexisse. & Hieronymus interpretatur inebriari eos sicerâ, qui sæculari abutuntur sapientia, & dialecticorum tendiculis; quæ non tam vincula, inquit, sunt appellanda, quàm phantasmata, id est, ombra quedam, & imagines, quæ cito pereunt, atque soluuntur. *c. 4. dist. 37.* & idem iterum, *c. 6. ead. dist.* Omnem vim venenorum suorum in dialectica disputatione constituunt heretici: quæ Philosophorum sententia definitur, non instruendi vim habere, sed studium destruendi. sed non in dialectica complacuit Deo saluum facere populum suum; regnum enim Dei in simplicitate fidei est, non in contentione sermonis.

Vera iuris prudentia aliarum etiam scientiarum atque historiarum imprimis cognitionem aliquam inuoluit: non eam quidem perfectissimâ, quam in iis, singulas profitentur, exigimus.

E

Quam-

1.
Non in
cortice
verborum,
sed in cute
iuris-pra-
dens.

2.
Non sophi-
sticæ.

3.
Cum om-
niū scien-
tiarum ad-
mini-
cui-
lis.